

Algemene Rekenkamer

VERTROUWELIJK
Minister van Economische Zaken en
Klimaat
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Lange Voorhout 8
Postbus 20015
2500 EA Den Haag
T 070-3424344
E voorlichting@rekenkamer.nl
W www.rekenkamer.nl

DATUM 15 mei 2018

BETREFT voornemen tot oprichting van de Stichting Woonbedrijf Aardbevingsgebied
Groningen; overleg op grond van artikelen 4.7 en 7.40 Comptabiliteitswet 2016

Geachte heer Wiebes,

In uw brief van 10 januari, kenmerk DGBI-DR/17195743, stelt u ons op de hoogte van het voornemen tot oprichting van de Stichting Woonbedrijf Aardbevingsgebied Groningen (hierna: het Woonbedrijf). U doet dit in het kader van het op grond van artikelen 4.7 en 7.40 van de Comptabiliteitswet 2016 (CW 2016) voorgeschreven overleg met de Algemene Rekenkamer. Graag voldoen we aan uw verzoek.

Het voornemen tot oprichting van het Woonbedrijf vloeit voort uit het Meerjarenprogramma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen 2017-2021. Hierin is opgenomen dat de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) in het kader van de versterkingsopgave de regie neemt om een woonbedrijf op te richten dat zich met vastgoedgerelateerde activiteiten – zoals het voorzien in wisselwoningen en het opkopen, beheren, verhuren en/of slopen van panden – bezighoudt.

Over het voornemen tot oprichting van de stichting is vanuit de Algemene Rekenkamer op ambtelijk niveau op constructieve wijze overleg gevoerd met functionarissen van de NCG. Op basis van dit overleg en de conceptstatuten brengen wij enkele punten onder uw aandacht. Wellicht ten overvloede: de Algemene Rekenkamer geeft bij haar toetsing op grond van de CW 2016 overigens geen oordeel over de beleidskeuze zelf: we beschouwen de keuze voor de oprichting van de stichting als gegeven.

UW KENMERK

ONS KENMERK 18003391 R

BIJLAGEN

In deze brief gaan we achtereenvolgens in op de sturings- en toezichtrelatie met uw ministerie en op de financiering van het Woonbedrijf. We achten het van belang dat u de Staten-Generaal op beide punten voorziet van een heldere toelichting, ten behoeve van hun oordeelsvorming over de oprichting van het Woonbedrijf. Tot slot gaan we in op de taak en bevoegdheden van de Algemene Rekenkamer bij de stichting.

Sturings- en toezichtrelatie ministerie EZK - Woonbedrijf

Als gevolg van de oprichting ontstaan verschillende relaties tussen de minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en het Woonbedrijf, die elk hun eigen afstemming, toezicht en verantwoording vragen. Ook andere partijen hebben een rol ten aanzien van de stichting.

Het gaat om onderstaande rollen en relaties, waarbij we het vooralsnog onvoldoende duidelijk vinden hoe deze zich precies tot elkaar verhouden.

- Subsidierelatie

Uit de begroting 2018 van uw ministerie blijkt dat er € 10 miljoen beschikbaar is voor de opzet van een woonbedrijf. Tijdens het ambtelijk vooroverleg hebben wij begrepen dat u dit bedrag – onder voorbehoud van goedkeuring door de Europese Commissie – als subsidie in de vorm van een lening aan de stichting gaat verstrekken. Hiermee ontstaat tussen u en het Woonbedrijf een financiële relatie, die met zich meebrengt dat u toezicht zult moeten houden op de recht- en doelmatige besteding van de subsidie en de naleving door het woonbedrijf van bij de verstrekking gestelde voorwaarden. U zult in het departementaal jaarverslag hierover verantwoording moeten afleggen.

- Statutaire bevoegdheden

Daarnaast komt de minister ten aanzien van de stichting een aantal statutaire bevoegdheden toe, zoals het verlenen van goedkeuring aan de benoeming van bestuursleden en de bevoegdheid de stichting te ontbinden.

- Uitvoeringsovereenkomst

In de derde plaats blijkt uit de statuten dat het Woonbedrijf met de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM), het ministerie van EZK en de NCG een uitvoeringsovereenkomst gaat sluiten, waarin onder meer de werkwijze van de stichting, de financieringsstromen van de verschillende activiteiten en het toezicht

op het beheer van het vermogen van de stichting worden geregeld. Dat uw ministerie en de onder u ressorterende NCG partij zijn bij de uitvoeringsovereenkomst brengt met zich mee dat u zich er – aanvullend op uw toezicht vanuit de subsidierelatie – van zult moeten vergewissen dat het Woonbedrijf handelt volgens de afspraken in de uitvoeringsovereenkomst. Het is hierbij belangrijk dat wordt vastgelegd welke informatie u in die rol hiertoe wenst te ontvangen én welke interventiemogelijkheden u in die rol heeft indien afspraken uit de uitvoeringsovereenkomst niet worden nagekomen.

- Raadpleging NCG over beleid

In de statuten is verder opgenomen dat het Woonbedrijf de NCG dient te raadplegen over het te voeren beleid, om zo de wederzijdse werkzaamheden op elkaar te laten aansluiten.

- Opdrachtverlening

Tot slot vermeldt de taakomschrijving in de statuten dat de stichting haar doel onder meer kan bereiken door het (doen) uitvoeren van werkzaamheden die voortvloeien uit aan de stichting verleende opdrachten. Het is niet duidelijk of het hier gaat om opdrachten die voortvloeien uit de uitvoeringsovereenkomst of dat ook andere partijen de stichting opdrachten kunnen verlenen en of het de bedoeling is dat de stichting actief op zoek gaat naar opdrachten.

Aanbeveling: beschrijf rollen en verantwoordelijkheden expliciet

Wij bevelen u aan om, bij aanbieding van het voornemen aan de Staten-Generaal, een beschrijving te voegen van de diverse van elkaar te onderscheiden rollen die uw ministerie, de NCG (waarvoor u ook de ministeriële verantwoordelijkheid draagt), de NAM en eventuele andere partijen vervullen ten opzichte van het Woonbedrijf. Daarbij is het naar ons idee ook van belang dat u concreet aangeeft welke politieke verantwoordelijkheid voortvloeit uit die rollen en in hoeverre u aanspreekbaar bent op het algehele functioneren en de taakuitvoering van de stichting en waarover u derhalve informatieplichtig bent aan het parlement. Dat is voor de Staten-Generaal van belang bij de oordeelsvorming over de oprichting en de *governance* van het Woonbedrijf. Dit raakt ook de controlepositie van de Staten-Generaal: als onduidelijk is hoe ver uw verantwoordelijkheid voor het Woonbedrijf reikt en hoe uw taken en bevoegdheden daarop zijn afgestemd, is voor de Staten-Generaal niet helder waarop u straks kan worden aangesproken. En *mutatis mutandis*: de wijze waarop anderen dan op hun bestuurlijke verantwoordelijkheid kunnen worden aangesproken.

Financiering van de stichting

We hebben begrepen dat de stichting voor de aankoop en het beheer van de woningportefeuille wordt gefinancierd door de NAM, vanuit haar aansprakelijkheid op grond van de Mijnbouwwet. Daarnaast bent u – onder voorbehoud van goedkeuring door de Europese Commissie – voornemens het Woonbedrijf een subsidie in de vorm van een lening van € 10 miljoen te verstrekken ten behoeve van de inrichting en bedrijfsvoering van de stichting. Aangezien de financiering van het Woonbedrijf zowel afkomstig zal zijn van NAM als van EZK, achten wij het van belang dat de stichting met betrekking tot beide geldstromen een gescheiden boekhouding voert. Wij zien dit echter niet terug in de statuten van de stichting.

In uw brief geeft u aan dat de activiteiten die het Woonbedrijf gaat uitvoeren vermoedelijk een verlieslijdend karakter zullen hebben. Dit roept bij ons de vraag op hoe - bij ontbinding van de stichting - met eventuele verliezen wordt omgegaan. De statuten besteden hier geen aandacht aan.

Aanbeveling: stel nadere kaders voor financieel beheer en financiële administratie

We bevelen u aan om te zorgen dat de stichting een gescheiden boekhouding voert en om vast te leggen hoe – bij ontbinding van de stichting - wordt omgegaan met eventuele verliezen en in welke mate deze voor rekening en risico van uw begroting komen.

Taak en bevoegdheden Algemene Rekenkamer

De stichting wordt niet belast met de uitvoering van een wettelijke taak. Wel zal de stichting – onder voorbehoud van goedkeuring door de Europese Commissie - een subsidie ontvangen in de vorm van een lening. Op grond van de subsidierelatie krijgt de Algemene Rekenkamer bij de Stichting Woonbedrijf Aardbevingsgebied Groningen controlebevoegdheden op grond van artikel 7.24 lid 1 onder a en 7.34 van de Comptabiliteitswet 2016.

Wij verzoeken u een afschrift van deze brief bij uw voornemen tot oprichting van de stichting mee te sturen naar de Staten-Generaal.

Algemene Rekenkamer

drs. A.P. (Arno) Visser
President

drs. C. (Cornelis) van der Werf
Secretaris